

Oli hautovan kuuma ilta Floridassa maaliskuussa 2007, kun minä ja Pete nousimme Ford Amphitheatren lavalle Tampassa. Yhdeksännen kerran siinä kuussa, mikä oli seitsemäskymmenesyhdeksäs kerta viimeisen yhdeksän kuukauden aikana, yhtye polkaisi käyntiin kapaleen ”I Can’t Explain”. Minä sinkosin mikrofonin sen piuhan varassa yleisöä kohti ja olin, kuten aina, valmiina taistoon. Valmiina aloittamaan ensimmäisen säkeen ”Got a feeling inside” (Minulla on tunne). Mutta mikki painoi kuin synti, ja kuin ankkuri se meni menojaan. Tuliko se takaisin vai ei, sitä en osaa sanoa. Kaikki yksinkertaisesti pimeni.

Seuraavaksi tajusin olevani takahuoneessa. Valot heilimöivät katossa, ja sieltä täältä kuului huolestunutta puhetta. Pete oli siellä ja tahtoi saada tietää, mikä oli vialla. Ja jostakin kaukaa minä saatoin kuulla 20 000 pettyneen fanin möykän.

Kuluneen 50 vuoden ajan olin aina hoitanut homman kotiin. Noussut lauteille ja esiintynyt. Sadoilla keikoilla.

Tuhansilla. Pubeilla, klubeilla, monitoimi- ja seurakuntataloilla. Konserttisaleissa, urheilustadioneilla. Glastonburyn pyramidilavalla, Hollywood Bowlissa, Super Bowlissa. Woodstockissa. Kun valot syttyivät palamaan, olin paikalla. Lavan etuosassa. Valmiina painamaan kaasua. Mutta tuona iltana en ollut. Ensimmäistä kertaa sitten sen, kun olin kaksitoistavuotiaana tarttunut mikrofoniin ja laulanut Elvistä, en ollut nyt kyennyt esiintymään. Ja kun minua tungettiin ambulanssin takaovista sisään, olin pettyneempi kuin kukaan muu tuona iltana. Kuuntelin sireenien ulinaa ja – mikä sekin oli uutta – tunsin itseni avuttomaksi.

Seuraavien päivien aikana sain kokea lääkärien taholta kaikenmoista sorkintaa, kunnes viimein kävi ilmi, että kehoni suolatasapaino oli päässyt heilahtamaan aivan liian alhaiseksi.

Nyt tuo kaikki käy järkeen, mutta en ollut ikinä aikaisemmin tajunnut sitä. Aina kun olimme olleet kiertueella pari kolme kuukautta, minä sairastuin. Tosi pahasti. Ja nyt kaikkien näiden vuosien jälkeen sain tietää, että syy oli yksinkertainen. Se oli suola, eli sen puute. Kaikki se poukkoilu ja hikoaminen olivat imeneet minut kuiviin. Me olimme urheilijoita, vaikka me emme ikinä olleet treenanneet kuin urheilijat. Kahdesta kolmeen tuntia, ilta illan perään, eikä siinä ollut meistä mitään kummallista. Ei lämmittelyä. Ei venyttelyä. Ei hivenainelisiä. Ei muuta kuin takahuone ja siellä viinaa. Ja pelkästään siksi, että me olemme rockyhtye emmekä mikään jalkapallojoukkue.

Eikä siinä kaikki, mitä minä sen viikon aikana opin. Muutamaa päivää myöhemmin eräs niistä monista lääkäreistä tuli luokseni näpeissään rintakehän röntgenkuva.

”Kertokaapa, herra Daltrey, milloin te mursitte selkänne”, hän kysyi.

Kohteliaasti minä vastasin, etten ollut murtanut.

Kohteliaasti hän vastasi, että kyllä olin. Hänellä oli siitä todiste, tuo kyseinen röntgenkuva, mistä ilmeni eräs ammoiden murtunut selkä ynnä eräs varomaton selänomistaja. Minun luulisi kyllä huomanneen, milloin olin sen murtaanut, mutta olin ehtinyt olla jo turhan monessa rytinässä mukana.

Kaikkien rock'n'roll-tarinoiden yksi osatekijä on onni, mutta sen käyminen toteen on kovan työn takana. Jos kaatuu, täytyy nousta ylös. On vain jatkettava eteenpäin. Sellaista se oli aluksi oli, ja sellaista se yhä tänäänkin on.

Minulle tulee mieleen kolme kertaa, jolloin olen saatanut selkäni murtaa. Yksi niistä oli se, kun vuonna 1974 kuvasimme kappaletta ”I’m Free” elokuvaan *Tommy*. Kun kohtausta on kulunut minuutin ja viidentoista sekunnin verran, voi nähdä, miten yksi upseerinkorsto viskaa minut päistikkaa kumoon. Kyseessä oli ihan helppo stuntti, mutta minä kaaduin pahasti. En muista kuulleen minikään napsahaneen, mutta se sattui hemmetisti. Ja sitten me koko loppupäivän kuvasimme kappaleen alkua, kohtaa, jossa roolihahmoni Tommy Walker tippuu lasilevyn läpi. Me teimme kohtausta ensin ulkoilmassa ja sitten studiossa sinisen taustakankaan kanssa. Kuvasimme sitä koko iltapäivän. Minua tippumassa matolle metrin tai puolentoista korkeudelta. Ja poikki.

”Vielä kerran, Roger”, oli yksi ohjaaja Ken Russellin suosikkihokemista. Hän tykkäsi aina viedä näyttelijänsä yli rajan.

”Oletko varma, ettei se ole vielääkään purkissa?” minä vastasin minun mahdollisesti murtuneen selkäni kanssa.

”Vielä kerran, Roger.”

”Tottahan toki, Ken.”

Tai sitten se tapahtui viides maaliskuuta vuonna 2000, kun olin matkalla Ultimate Rock Symphonyn keikalle Sydney Entertainment Centreen. Bad Company -yhtyeen Paul Rodgers oli sairastunut, joten minun tehtäväkseni tuli hoitaa myös hänen kappaleensa. Kuljetuspaku saapui varhain, minä hyppäsin kyytiin ja aloin matkalla areenalle vetristää äänijänteitäni. Minulla on sellainen menetelmä, että käärin pyyhkeen kieleni ympärille, pitelen sitä toisella kädelläni ja toisella leukaani ja laulan samaan aikaan sellaisia ihme skaaloja. Se kuulostaa hullulta ja näyttää myös siltä, aivan kuin olisin jotenkin riivattu. Itse koen, että tuo riivaus on ihan musiikillista sorttia, mutta kyseessä ei kuitenkaan ole sellainen toimi, jota haluaisi tehdä, kun joutuu autokolariin.

Naisella, joka ajoi moottoritielle, oli muuta mielessä. Hän kurvasi varoittamatta meidän kaistallemme. Kuskini onnistui jarruttaa, ja me osuimme naisen autoa kylkeen. Rytäkässä ei käynyt kovinkaan pahasti. Kieleni oli yhä paketissa ja me olimme vielä elossa. En kuullut minkään napsahdaneen, mutta minuun sattui vallan helvetisti. Kun lopulta saavuimme keikalle, paikalle tuli osteopaatti, joka naputteli kaiken taas paikoilleen, ja minä menin lavalle. Selvisin siitä silkan adrenaliinin avulla, tai niin oletan, mutta kolmen seuraavan vuoden ajan minuun sattui yhtämittaa.

Luulen että todennäköisimmin se sattui, kun osallistuin kymmenen- tai yksitoistavuotiaana musiikkileirille. Vuosi oli, sanotaan nyt vaikka 1955. Olin Poikien prikaatin komppanian laulaja ja sain kulkea rantaa edestakaisin kersantin kintereillä ja kajautella pahaa-aavistamattomille lomailijoille tunnelmaa kohottavia amerikkalaisia marssilauluja. Lauloin kuin pieni enkeli.

Ainoa mutka matkassa oli poika nimeltä Reggie Chaplin. Hän kuului myös Poikien prikaatiin. Ja Reggie oli iso poika. Enkä minä valehtele: hän oli minua kolmisenkymmentä senttiä pidempi ja reilut puoli metriä leveämpi. Hän asui Wendell Roadilla Shepherd's Bushissa, minne oli vain viiden minuutin matka minun kotoani Percy Roadilta, mutta siinä välissä olisi voinut olla ihan koko maailma. Siellä asui perheitä, joiden kanssa ei kannattanut päätyä vastatusten. Siellä asuu heitä yhä. Lontoo on sellainen. Ja Shepherd's Bushissa heitä edustivat Wendell Roadin Chaplinit. He olivat rankka perhe rankalta kadulta, ja ikävä kyllä Reggie, iso Reggie, oli valinnut minut silmätikukseen.

Joten siellä me olimme, musiikkileirillä, ja koska minä olin joukon pienin, minua heiteltiin huopaa hyväksi käyttäen ilmaan. Se oli sellainen puuha, mitä kakarat tykkäsivät tehdä ennen kuin iPadit keksittiin.

Reggie oli pääpukari, ja sillä hetkellä, kun olin reilut neljä metriä maankamaran yläpuolella, hän huusi ”Päästetään irti”. Yhä nykyäänkin minä saatan kuulla korvissani, miten se toope sen sanoi. ”Päästetään irti”.

Ja tottahan toki he kaikki päästivät huovasta irti. En voinut tehdä yhtään mitään. Rysähdin maahan ja otin lukua heti ensi laakista. Voi olla, että jokin napsahti rikki, mutta siinä vaiheessa olin jo höyhensaarilla. Yhdeltä kantilta seuraamus oli, että musiikkileiri oli pilalla. Minun piti viettää loppupäivä perhanan lasaretissa ja olla loppuviikko juutuksissa prikaatin teltaan potemaan kipuja, joiden syynä, kuten nyt arvelen, oli murtunut selkä. Toiselta kantilta ajatellen olin kuitenkin turvassa – kähinät Reggien kanssa olivat tulleet päätökseensä. Kun lojuin siinä tantereella taju kankaalla, hän luuli tappaneensa minut.

Kun virkosin, Reggie oli ensimmäinen kenet näin, ja hän itki. Shepherd's Bushin pahanilkisin kersa vuodatti isoja, paksuja kyyneleitä, joita ruokki pelko ja syyllisyydentunto. Hänestä tuntui kamalalta. Mutta sen jälkeen hänestä tulikin minun suojelusenkelini, ja olin Chaplinin kanssa erittäin hyvää pataa. Olin nyt samalla puolella rannan kadun rannan perheen kanssa. Kaikki kohtelivat minua eri tavalla. Olin koskematon. Ja sitä jatkui kohdallani aina oppikouluun saakka, jolloin kaikki meni päin persettä. Mutta nyt minä alan mennä asioiden edelle. Meidän on syytä matkustaa ajassa taaksepäin, vaiheisiin ennen mahdollisia murtuneita selkiä, ennen hyviä tai huonoja kouluja. Meidän on syytä aloittaa alusta.

• • •

Äitini jaksoi aina pikkutunneille saakka 1. päivä maaliskuuta vuonna 1944, kunnes hän päästi allekirjoittaneen maailmaan. Jos se olisi tapahtunut vähänkin aikaisemmin, olisi minusta tullut karkauspäivän lapsi, eikä hän sellaista halunnut. Syntymäpäivä kerran neljässä vuodessa. Moinen ei olisi käynyt laatuun, eihän? Vaikka minä siinä tapauksessa olisinkin iältäni nyt vasta kahdeksantoista ja puoli.

Minulla on tuuria, kun ylipäänsä olen saanut syntyä. Grace Irene Daltreyllä – saatte kutsua häntä Ireneksi, kuten kaikki muutkin – oli diagnosoitu munuaistauti vuonna 1938. Kun häneltä poistettiin toinen munuainen, hänen terveydentilansa huononi entisestään ja hän sai polion. Hän vietti kaksi kuukautta Fulhamin sairaalassa eräässä Ison-Britannian ensimmäisistä rautakeuhkoista, ja hänen henkensä oli pitkän tovin vaakalaudalla. Hän

kuitenkin selvisi, nippa nappa, mutta seuraavat muutamat vuodet hän oli pyörätuolin oma.

Minun kannaltani vielä oleellisempaa oli, että äitini ei voisi ikinä saada lapsia. Jos he olisivat olleet oikeassa, tästä olisi tullut hyvin lyhyt kirja, mutta isäni otti onneksi haasteen vastaan. Kun sota syttyi, hän lähti Kuninkaallisen tykistön mukana Ranskaan, mutta sekään ei pidätellyt häntä, sillä hänen suotiin varsin usein käydä henkilökohtaisen vapaan nojalla katsomassa äitiä.

Yhdeksän kuukautta yhden tällaisen varsin henkilökohtaisen vapaan jälkeen, vastoin kaikkia odotuksia, paikan päälle tupsahdin minä: Roger Harry Daltrey.

Ajat eivät olleet parhaat saattaa lapsia maailmaan. Maaliskuu 1944 oli kolmas ja pahin kuukausi Operaatio Steinbockin aikana, joka oli viiden kuukauden mittainen pikku-Blitz, joskaan ei mikään pikkuinen sekään. Luftwaffe pudotti pommeja joka puolelle Lontoota, ja sitä mukaa kun Saksa tuli entistä epätoivoisemmaksi, he lasivat liikkeelle pörriäiset. Ensimmäinen niistä tuli, kun olin kahdeksan viikon ikäinen. Kuukautta myöhemmin saksalaiset lähettivät niitä yli sata päivässä.

Yksi pommien kohteista oli sotatarviketehdas Acton Greenissä reilut kolme kilometriä Percy Roadilta, mutta v1-pommien kantama jäi aina vajaaksi. Kaksoisagentti Eddie Chapmanin vastuulla oli raportoida saksalaisille, millä tarkkuudella heidän pommi-iskunsa sujuivat, mutta hän valehteli, eivätkä he koskaan korjanneet tähtäyspistettä. Luojalle kiitos siitä, että hän teki mitä teki, mutta sen ansiosta Shepherd's Bushin kadut saivat kokea pahimmat iskut. Ikinä ei voinut tietää, kun haki suojaa maanalaisesta, että löytäisikö takaisin tullessaan kraatterin siitä kohtaa, missä oma talo oli sijainnut.

Äiti ja luultavasti myös minä vietimme monia öitä Hammersmithin maanalaisen suojissa. Yhtenä vaikeana yönä laiturilla numero neljä ja noin viikko ennen syntymääni hän jo luuli, että olin tulossa. Kaikkien näiden vuosien jälkeen on vaikea tajuta, miten hän selvisi siitä kaikesta yksin, kun isä oli kaukana sotimassa. Varmasti vaikeaa on ollut myös silloin, kun pahimpien iskujen aikana äiti ja minä olimme kolmetoista kuukautta evakossa eräässä maalaistalossa Stranraerissa Lounais-Skotlannissa. Emäntämme rouva Jameson oli jo alun perinkin jakanut neljän huoneen talonsa toisen maanviljelijäperheen kanssa, mutta hän teki silti tilaa äidilleni, minulle, tädilleni Jessielle ja hänen kahdelle tyttärelleen. Asuimme kaikki viisi samassa huoneessa. Nyt, yli seitsemän vuosikymmentä myöhemmin, onkin aika lähettää myöhästyneet kiitokset rouva Jamesonille perheineen.

Tuore äiti joutui aikamoiseen myllerrykseen, mutta Irene ei ikinä valittanut. Vuosiakaan myöhemmin en ikinä kuullut äitini tai isäni sanovan mitään kielteistä sen suhteen, minkälaista heidän elämänsä oli sota-aikana ollut. He puhuivat vain hyvistä hetkistä. Kuusi vuotta ennenkokematonta kuolemaa ja kaaosta, ja kaikki olikin ollut kaikin puolin hyvin.

En kuitenkaan usko, että ketään meistä sotalapsista saattoi narrata. Lapset ovat teräviä. He kyllä tajuavat, kun kaikki ei ole kaikin puolin hyvin. Ja niissä aukoissa, jotka jäävät mukavien juttujen väliin, he havaitsevat totuuden. Silloinkin, kun minä olin tosi pieni, tajusin, että isällä oli ollut rankkaa. Hän menetti veljensä Burmassa. Sen sanottiin johtuneen punataudista, mutta veli oli ollut japanilaisten sotavankileirillä, joten kenpä tietäisi, mihin tämä kuoli. Isä ei koskaan oikeastaan puhunut asiasta, mutta se oli silti aina jotenkin nähtävissä.

Eräänä päivänä matkustimme Lancingiin Sussexissa mennäksemme katsomaan pikkusiskoani Gilliania. Hänellä oli havaittu sydämen sivuääniä, ja hänet oli lähetetty parantolaan. Jollakin konstilla isä oli saanut haltuunsa ison vanhan taksiauton. En tiedä miten hän oli siinä onnistunut, mutta se oli yhtä kaikki ainoa keino, jolla päästä katsomaan siskoani joka sunnuntai sen vuoden aikana, kun hän oli hoidossa. Silloin oli maailmansotien muistosunnuntai. Juuri ennen kello yhtätoista isä pysäytti taksiauton ja järjesti meidät jalkakäytävälle viettämään hiljaista hetkeä, kuten oli hänellä tapana joka vuosi, ja minä huomasin, että hänen poskeaan alas valui kyynel.

Nuorelle pojalle oli shokki nähdä oma isä sellaisena. Hän oli lempeä mies mutta jotenkin ontto, ja sellaisen hänestä teki sota. Muistan, että hänellä oli silmissään sama katse päivää ennen kuin hän kuoli. Se tapahtui yhdeksän kuukautta sen jälkeen, kun pikkusiskoni Carol oli kuollut rintasyöpään ollessaan vasta 32-vuotias. Tajusin tuona päivänä, että isä oli itkenyt sisimmässään aina – ei pelkästään siskoni kuolemasta lähtien vaan siitä asti, kun hän oli palannut sodasta.

Sellaista se sai monessa aikaan. Se otti heistä jotakin pois.

Peten isä Cliff oli hyvin samanlainen kuin omani, vaikka hän olikin paljon puheliaampi. Hän soitti saksofonia Kuninkaallisten ilmavoimien yhtyeessä, ja olen varma, että se auttoi hänen kohdallaan traumojen käsittelyssä. Minun isäni taas kääntyi hiljaisuuteen, eikä siinä asiassa tapahtunut ikinä muutosta. Uskon, että lopun ikäänsä hän oli sotatraumojen runtelema mies.